

Nr 27.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1915 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i punkt 49 under sjätte huvudtiteln av statsverkspropositionen gjorda framställning angående ålderstillägg åt ett kvinnligt biträde i socialstyrelsen. (3:e avd.)

I den till riksdagen den 14 januari 1915 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t i punkt 49 under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen medgiva, att kvinnliga biträdet av första graden i socialstyrelsen Greta Oskara Josefina Redlund må från och med år 1915 komma i åtnjutande av första ålderstillägget till lönen med 200 kronor.

I avseende å den av departementschefen lämnade utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 119—121 av det vid statsverkspropositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden samma dag.

Sedermera har till utskottet överlämnats av statskontoret den 3 och av löneregleringskommittén den 5 nästlidna mars i ärendet avgivna yttranden.

Statskontoret har därvid förklarat sig anse billigheten kräva att rätt till åtnjutande av det utav socialstyrelsen för ifrågavarande skrivbiträde föreslagna ålderstillägg varder henne beredd.

Löneregleringskommittén har — efter en redogörelse för dels vederbörliga delar av den av 1912 års riksdag antagna staten för socialstyrelsen med därvid fogade villkor och bestämmelser jämte de

häri sedermera vidtagna ändringar dels ock biträdet Redlunds tjänste- och befordringsförhållanden — anført följande:

»Den föreliggande framställningen till riksdagen avser, att fröken Redlund skulle få för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig till godo jämväl den tid hon innehaft stadig anställning hos kommerskollegium, i likhet med vad som medgivits genom de vid 1912 års riksdag godkända avlöningsvillkoren för socialstyrelsen beträffande de kvinnliga biträden, som vid socialstyrelsens inrättande vid 1913 års ingång erhöello ordinarie befattning.

Vad däremot beträffar den tid, fröken Redlund från och med år 1913 innehaft en å extra stat uppförd kvinnlig biträdesbefattning i socialstyrelsen, har av vederbörande departementschef uttalats den meningen, att hon med stöd av de år 1914 bestämda avlöningsvillkoren borde äga rätt att för erhållande av ålderstillägg få tillgodoräkna sig nyssnämnda tjänstetid hos socialstyrelsen.

Vid bedömande av föreliggande spörsmål är att bestämt fasthålla, att enligt nu gällande avlöningsvillkor för socialstyrelsen fröken Redlund icke kan anses hava någon som helst rätt att för åtnjutande av ålderstillägg räkna sig till godo tjänstgöring hos kommerskollegium.

Spörsmålet är alltså att bedöma uteslutande ur synpunkten av billighet.

Därvid torde till en början böra uppmärksammas, att, då i sammanhang med det första uppförandet av ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar å staten för ett centralt ämbetsverk, reglerat i avlöningshänseende efter den s. k. statskontorstypen, blivit — i enlighet med vad på Kungl. Maj:ts förslag vid 1910 års riksdag första gången skedde vid godkännande av ny stat för fångvårdsstyrelsen — tillerkänt biträde förmånen att för ålderstillägg få räkna sig till godo tid, varunder biträdet före den nya statens ikraftträdande innehaft stadig anställning hos ämbetsverket utan att dock hava varit innehavare av någon *vare sig å ordinarie eller å extra stat* uppförd befattning, denna förmån icke haft sin motsvarighet vid nyinrättandet av ordinarie befattningar, avsedda för manliga innehavare.

Då detta sålunda är en vissa kvinnliga befattningshavare tillerkänd särskild undantagsförmån, synes det kommittén, att därutinnan finnes mycket vägande skäl att iakttaga all nödig varsamhet i fråga om medgivande av dylik förmån för kvinnlig befattningshavare, som vid en senare tidpunkt erhåller ordinarie anställning inom vederbörande ämbetsverk, framför allt om ett sådant medgivande skulle kunna befaras med-

föra avsevärda konsekvenser beträffande eventuella framställningar i fråga om andra kvinnliga befattningshavare.

Det torde vara av så mycket större vikt att härvidlag iakttaga varsamhet som bestämmelsen i fråga varit föremål för en vidsträcktare tillämpning än avsett varit, vilket ock föranlett Kungl. Maj:t att, efter det riksdagen yttrat sig i ärendet, den 25 september 1914 utfärda kungörelse angående förtydligande av gällande bestämmelser i fråga om rätt för kvinnligt biträde att i visst fall för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg räkna sig tillgodo föregående anställningstid (svensk författningssamling nr 420).

Vad nu föreliggande fall beträffar, torde det emellertid icke kunna förnekas, att sådana särskilda omständigheter föreligga, att ett bifall till framställningen näppeligen torde kunna anses komma att medföra några mera betydande konsekvenser.

Såsom av det föregående framgår, upptogs i Kungl. Maj:ts förslag vid 1912 års riksdag, bland andra ordinarie befattningshavare, även 8 kvinnliga skrivbiträden av lägre grad hos socialstyrelsen. Riksdagen ansåg emellertid, att beräknad avlöning för, bland andra, ett skrivbiträde av lägre grad borde överföras från ordinarie till extra stat.

Kungl. Maj:t uppfattade riksdagens ifrågavarande beslut sålunda, att Kungl. Maj:t i samband med fastställandet av staten för socialstyrelsen föreskrev att, utöver de i staten upptagna befattningshavare, skulle vara hos styrelsen anställda, bland andra, ett kvinnligt skrivbiträde av lägre grad med arvode till samma belopp, som begynnelseavlöningen till ordinarie sådant biträde och av vilket belopp viss del skulle anses motsvara lön och viss del tjänstgöringspenningar. Tillika föreskrev Kungl. Maj:t att från den del av arvodet, som ansåges motsvara lön, skulle avdragas visst mot avgifter för ordinarie befattningshavares pensionering svarande avrundat belopp. För det extra biträdet skulle i tillämpliga delar gälla de för de ordinarie befattningshavarna fastställda avlöningsvillkoren.

Redan vid 1914 års riksdag medgavs, att antalet ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar av lägsta grad hos socialstyrelsen fick höjas till det av Kungl. Maj:t i 1912 års proposition föreslagna, till följd varav den ifrågavarande extra biträdesbefattningen förändrades till ordinarie befattning.

Vid nu angivna förhållanden lär det icke kunna bestridas, att den extra befattning inom socialstyrelsen, varom nu är fråga, till sin natur kom att stå de ordinarie befattningarna inom styrelsen mycket nära, och att följaktligen ur billighetens synpunkt fog icke torde saknas att

tillerkänna fröken Redlund, vilken förordnades å den nyinrättade extra biträdesbefattningen samtidigt med att de motsvarande ordinarie befattningarna besattes med sina första innehavare, enahanda förmån att tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöring hos kommerskollegium, som på sin tid medgivits de första innehavarna av de ordinarie befattningarna.»

Utskottets
yttrande.

På grund av vad sålunda i ärendet förekommit och med särskild hänsyn därtill att, såsom av löneregleringskommittén framhållits, ett bifall till framställningen näppeligen torde kunna anses komma att medföra några mera betydande konsekvenser, har utskottet velat tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag och får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att kvinnliga biträdet av första graden i socialstyrelsen Greta Oskara Josefina Redlund må från och med år 1915 komma i åtnjutande av första ålderstillägget till lönen med 200 kronor.

Stockholm den 13 april 1915.

På statsutskottets vägnar:

AXEL EKMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, O. Jonsson, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, H. H. K. Ericson, A. Åström, C. G. Ekman, A. C. Lindblad, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, A. Pers* och *I. E. G. Svensson* samt

från andra kammaren: herrar *A. Ekman, H. Andersson* i Skivarp, *K. V. Rydén* i Malmö, *C. Persson* i Stallerhult, *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *G. Odqvist, E. A. Nilsson* i Örebro *N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Wiklund, J. Ström, A. Anderson* i Råstock och *J. A. Ingvarson*.